

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL NEMUNO KILPŲ REGIONINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS (RIBŲ IR TVARKYMO PLANŲ) PATVIRTINIMO

2015 m. vasario 18 d. Nr. 186

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 23 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 4 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a** :

1. Patvirtinti Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemą, kurią sudaro Nemuno kilpų regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų bei tvarkymo planų grafinės dalys (brėžiniai) ir aiškinamojo rašto pagrindiniai teiginiai (pridedama).

2. Pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. kovo 17 d. nutarimą Nr. 244 „Dėl Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos“ su visais pakeitimais ir papildymais.

Ministras Pirmininkas

Algirdas Butkevičius

Aplinkos ministras

Kęstutis Trečiokas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2015 m. vasario 186 d. nutarimu Nr. 186

NEMUNO KILPŲ REGIONINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS AIŠKINAMOJO RAŠTO PAGRINDINIAI TEIGINIAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Nemuno kilpų regioninio parko (toliau – Regioninis parkas) planavimo schemą sudaro Regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano (toliau – Ribų planas) bei tvarkymo plano (toliau – Tvarkymo planas) grafinės dalys (brėžiniai) ir aiškinamojo rašto pagrindiniai teiginiai.

2. Ribų plano tikslai – nustatyti:

- 2.1. Regioninio parko ir jo buferinės apsaugos zonos ribas;
- 2.2. Regioninio parko funkcinio prioriteto zonų ribas;
- 2.3. Regioninio parko konservacinio funkcinio prioriteto zonų tikslus.

3. Tvarkymo plano tikslai – nustatyti:

- 3.1. kraštovaizdžio tvarkymo zonas ir jų reglamentus;
- 3.2. gamtos apsaugos kryptis ir priemonės;
- 3.3. kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemonės;
- 3.4. rekreacinės plėtros kryptis ir priemonės;
- 3.5. gyvenamųjų vietovių, užstatytų teritorijų bei infrastruktūros plėtros kryptis ir tvarkymo priemonės.

II SKYRIUS TERITORIJOS FUNKCINIS ZONAVIMAS

4. Regioniniame parke pagal jam keliamus reikalavimus, gamtos ir kultūros vertybių pobūdį, rekreacinio bei ūkinio naudojimo galimybes ir gyvenviečių tinklo ypatumus nustatomos šios funkcinio prioriteto zonos (Ribų plano brėžinys):

4.1. konservacinio prioriteto zona, kurią sudaro: Punios šilo gamtinis rezervatas, Prienų šilo, Punios, Verknės, Kalvių, Naravų kaimo, Siponių kaimo ir Nemajūnų kraštovaizdžio draustiniai, Punios šilo botaninis-zoologinis draustinis, Drubengio ir Degsnės botaniniai draustiniai, Didžiųjų Nemuno kilpų, Ošvenčios ir Vizdijos hidrografiniai draustiniai, Škėvonių ir Daukantų geomorfologiniai draustiniai, Tartoko telmologinis draustinis, Pelekonių archeologinis draustinis ir Birštono urbanistinis draustinis. Jų tikslai yra šie:

4.1.1. Punios šilo gamtinio rezervato – išsaugoti pirmųjų Lietuvos girių bruožus išlaikiusį unikalų Punios šilo gamtinį kraštovaizdį su sengirei būdingomis ir gausiai aptinkamomis, įvairiomis saugomomis gyvūnų, augalų bei grybų rūšimis ir jų natūraliomis buveinėmis;

4.1.2. Prienu šilo kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti miškingo zandrinio kraštovaizdžio etaloną su išlikusiais sengirės fragmentais, natūraliu Vadės upeliu, Revuonos ištakų pelkiniu kompleksu, saugomų augalų rūšių, ypač lieknojo švylio, šakotosios ratainytės ir žvilgančiosios riestūnės, augavietėmis;

4.1.3. Punios kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti išraiškingą stačių miškingų Nemuno ir Punelės šlaitų kraštovaizdį su vienu žymiausių bei didžiausių Lietuvoje Punios piliakalnių ir Punios bažnyčios architektūriniu kompleksu;

4.1.4. Verknės kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti raiškų Verknės žemupio slėnio kraštovaizdį su sudėtinga hidrografine struktūra, piliakalniais, atodangomis ir eroziniais cirkais;

4.1.5. Kalvių kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti miškingą geomorfologiniu požiūriu vertingo Kalvių erozinio atragio kraštovaizdį su etaloniškomis sausų šlaitų bei pamiškių bendrijomis;

4.1.6. Naravų kaimo kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti vaizdingą Naravų kilpos kraštovaizdį su unikalia tris istorinius laikotarpius atspindinčia Naravų kaimo užstatymo ir žemėvaldos struktūra, archeologines bei memorialines vertybes;

4.1.7. Siponių kaimo kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti raiškaus agrarinio slėnio kraštovaizdį, išlaikiusį bendrąją istoriškai vertingą valakinės statybos struktūrą su tradicine Siponių bei Šaltinėnų kaimų architektūra ir vertingas stačių Nemuno šlaitų natūralias buveines;

4.1.8. Nemajūnų kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti valakinę Nemajūnų kaimo užstatymo struktūrą, archeologines, architektūrines ir memorialines vertybes;

4.1.9. Punios šilo botaninio-zoologinio draustinio – išsaugoti etaloniškas Punios šilo natūralias buveines su sengirių tipo medynais, medžiais – gamtos paminklais, saugomas gyvūnų, augalų bei grybų rūšis, ypač ažuolinį pintenį, ažuolinę baktrosporą, skėtriąją briedragę, didįjį asiūklį ir labai gausias populiacijas draustinyje turinčias rūšis – plačiąją platužę, skylėtąją menegaciją, ažuolinę kepeną, krokinį minkštenį, karpotąją kempe, skaisčiąją raudonpintelę, tarpinį ir tuščiavidurį rūtenius, svogūninę kartenę, didįjį skydvabalį, niūraspalvį auksavabalį, Punios šilo paprastosios pušies ir Punios šilo paprastosios eglės genetinius medynus, archeologines vertybes;

4.1.10. Drubengio botaninio draustinio – išsaugoti šaltiniuoto Drubengio upelio gilų slėnį su saugomų augalų, gyvūnų ir grybų rūšių, ypač baltakraštės artonijos, skylėtosios menegacijos, blyškiosios džioveklės, natūraliomis buveinėmis;

4.1.11. Degsnės botaninio draustinio – išsaugoti unikalų introdukuotą, pasiekusį brandą itin didelio našumo Degsnės maumedyną ir Degsnės miško europinio maumedžio genetinį medyną;

4.1.12. Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinio draustinio – išsaugoti visoje ledyninio reljefo paplitimo zonoje unikalios pobūdžio ir masto Didžiųjų Nemuno kilpų (Punios, Balbieriškio, Prienų ir Birštono) hidrografinę struktūrą;

4.1.13. Ošvenčios hidrografinio draustinio – išsaugoti originalios dvejopos hidrografinės struktūros Ošvenčios upelį su raiškia erozine pragauža;

4.1.14. Vizdijos hidrografinio draustinio – išsaugoti natūralų Vizdijos upelį ir jo slėnį;

4.1.15. Škėvonių geomorfologinio draustinio – išsaugoti unikalų slėninės erozijos darinį – Škėvonių gūbrį bei jo aplinką ir raiškų erozinį Birštono atragį;

4.1.16. Daukantų geomorfologinio draustinio – išsaugoti geomorfologiniu požiūriu unikalų erozinį Nibrių atragį, raiškia erozinę Daukantų dubumą, stačiašlaitį Jieznėlės upelio slėnį ir griovų bei raguvų suraižytus pagrindinius Nemuno slėnio šlaitus;

4.1.17. Tartoko telmologinio draustinio – išsaugoti natūralią šarmingą žemapelkę;

4.1.18. Pelekonių archeologinio draustinio – išsaugoti archeologinių vertybių – Pelekonių piliakalnių kompleksą ir jo aplinką;

4.1.19. Birštono urbanistinio draustinio – išsaugoti būdingą mažo kurortinio miestelio istorinę dalį, jos urbanistinę (planinę, erdvinę, tūrinę) struktūrą su senųjų vilų pastatais ir kitais istoriniais statiniais, šių statinių tradicinę architektūrinę išraišką ir jų aplinką, Birštono Vytauto parką ir piliakalnį su gyvenvieta;

4.2. ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zoną sudaro Regioninio parko plotai, nepatenkantys į konservacinio, rekreacinio, gyvenamojo ir ūkinio funkcinio prioriteto zonas. Jų tikslas – užtikrinti Regioninio parko rezervatų ir draustinių, saugomų rūšių ir buveinių, gamtos ir kultūros paveldo vertybių bei vandens telkinių apsaugą, sudarant sąlygas išsaugoti bei gerinti ekologinę kraštovaizdžio struktūrą ir tarpti biologinei įvairovei;

4.3. rekreacinio funkcinio prioriteto zona, kurią sudaro: Birštono ir Škėvonių maudyklų, Škėvonių poilsio kompleksų, Naravų ir Pociūnų–Kalvių kempingų, Žvėrinčiaus ir Druskų miško parkų, Pociūnų sportinio rekreacinio komplekso zonos;

4.4. ūkinio funkcinio prioriteto zonų grupėje išskirtos:

4.4.1. miškų ūkio zona, kurią sudaro Siponių, Puzonių, Naravų, Pelekonių, Vėžionšilio, Degsnės ir Naudžių miškai ar jų dalys;

4.4.2. žemės ūkio zona, kurią sudaro Važatkiemio, Daugėliškės, Siponių, Pašvenčio ir Naudžiūnų kaimų agrarinės teritorijos;

4.5. kitos paskirties funkcinio prioriteto zonų grupėje išskirtos:

4.5.1. gyvenamojo prioriteto zona, kurią sudaro Prienų bei Birštono miestų ir Punios gyvenamosios zonos;

4.5.2. pramoninės paskirties prioriteto zona išskirta buvusios sportinės aviacijos gamyklos teritorijoje;

4.6. buferinės apsaugos zoną sudaro Prienų, Kernuvės, Benčiakiemio, Ašmintos, Balbieriškio ir Punios arealai.

III SKYRIUS TERITORIJOS TVARKOMASIS ZONAVIMAS

5. Tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“, nustatomos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

5.1. konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

5.1.1. rezervatinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – griežtos apsaugos rezervatinių miškų (KMn);

5.1.2. gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KOr);

5.2. miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

5.2.1. ekosistemų apsaugos miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo miškų (MEk) ir (M(P)Ek) (pelkėse);

5.2.2. rekreacinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus pritaikymo (miško parkų) (MRe) ir intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų) (MRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

5.2.3. apsauginių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – bendrojo apsauginio ūkininkavimo (MAb) ir (M(P)Ab) (pelkėse), specializuoto apsauginio ūkininkavimo (MA) ir (M(P)A) (pelkėse) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

5.2.4. ūkinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zona (MŪ);

5.3. žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

5.3.1. ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

5.3.2. rekreacinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus pritaikymo kraštovaizdžio tvarkymo (ŽRe) ir intensyvaus pritaikymo kraštovaizdžio tvarkymo (ŽRi) zonos;

5.3.3. apsauginių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) ir specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

5.4. kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

5.4.1. kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – kraštovaizdžio išsaugančiojo tvarkymo (GEk) ir kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo (GEr) zonos;

5.4.2. apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) ir sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

5.4.3. bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

5.4.4. rekreacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) ir urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos su pozonėmis:

5.4.4.1. Druskupio rekreacinės plėtros zonoje išskirtos: subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn), urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu), intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų) (MRi) ir rekreacinių vandenų ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (VRe) kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

5.4.4.1.1. NRu1 – skirta vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų, vaikų sanatorijų, pensinio amžiaus žmonių pensionatų ir kitų specializuotų sveikatingumo įstaigų pastatų statybai. Pastatai turi būti skirtingo aukščio, vyraujantis pastatų aukštis – 9 metrai, architektūros dominančių – iki 15 metrų. Galimas zonos užstatymo tankis – iki 30 procentų;

5.4.4.1.2. NRu2 – išskirta tarp technogeninės kelio Vilnius–Prienai zonos ir Druskupio poilsio parko (MRi). Joje veikla vykdoma laikantis mineralinio vandens vandenvietės sanitarinės apsaugos zonos reikalavimų. Siūloma statyti pramogų ir sveikatingumo centrą. Galima tik rekreacinių pastatų su komercinėmis paslaugomis statyba (pastatų aukštis – ne daugiau kaip 9 metrai). Zonos užstatymo tankis – iki 50 procentų. Inžinerinės infrastruktūros objektai turi būti apželdinami apsauginių želdynų grupėmis;

5.4.4.1.3. NRu3 – teritorija, skirta komercinių objektų statybai. Pastatų aukštis – ne daugiau kaip 9 metrai. Zonos užstatymo tankis – iki 50 procentų;

5.4.4.1.4. NRu4 – intensyvaus užstatymo teritorija, skirta rekreacinių, pramoginių, komercinių objektų, taip pat vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų statybai. Pastatai turi būti skirtingo aukščio, vyraujantis pastatų aukštis – 9 metrai, architektūros dominančių – iki 15 metrų. Zonos užstatymo tankis – iki 30 procentų;

5.4.4.1.5. ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (VRe) kraštovaizdžio tvarkymo zonoje kuriamas hidroparkas, ugdomi bendro naudojimo želdynai, atkuriamas Druskupio upelio vaga;

5.4.4.2. Birštono kalnų slidinėjimo rekreacinėje zonoje išskirtoje subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) kraštovaizdžio tvarkymo zonoje ugdomi bendro naudojimo želdynai, kuriama minimali rekreacinė infrastruktūra, įrengiamos kalnų slidinėjimo trasos su keltuvais, paslaugų centras;

5.4.5. eksploatacinės (gavybinės) paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – subnatūralios (neurbanizuotos) aplinkos (NLn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

5.4.6. pramoninės-komunalinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių-komunalinių sklypų (NFn) ir intensyviai technogenizuotos aplinkos (NFu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

5.4.7. komunikacinės-inžinerinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyviai technogenizuotos aplinkos (NTn);

5.5. vandens ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

5.5.1. ekosistemas saugančių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio ūkininkavimo (VEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

5.5.2. rekreacinių vandenių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (VRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

IV SKYRIUS GAMOS APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

6. Pagrindinės gamtos apsaugos kryptys yra:

6.1. išsaugoti vertingas gamtines teritorijas ir objektus;

6.2. išlaikyti Didžiųjų Nemuno kilpų gamtinės ekosistemos stabilumą, formuojant gamtinį karkasą;

6.3. išsaugoti biologinę įvairovę ir tradicinį kraštovaizdį;

6.4. atkurti pažeistus gamtinius kompleksus ir kraštovaizdžio fragmentus.

7. Vertingiausi gamtiniai kompleksai Regioniniame parke saugomi rezervatuose, gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose – Regioninio parko konservacinės paskirties funkcinio prioriteto zonose.

8. Vietovėms, atitinkančioms gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, taikomas Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“, nustatytas veiklos reglamentavimas.

9. Svarbiausias Regioninio parko gamtinio karkaso elementas – Nemuno slėnis, atliekantis regioninės svarbos slėninės migracijos funkcijas. Svarbus vaidmuo tenka vidinio stabilizavimo arealams – Prienų šilo ir Siponių miškų masyvams.

10. Formuojant gamtinį karkasą:

10.1. mažinamas antropogeninis poveikis migracijos koridoriuose, ribojant užstatymo plėtrą, intensyvią žemdirbystę, rekreaciją;

10.2. stiprinamas ekologinis potencialas regioniniame slėninės migracijos koridoriuje, didinant miškų plotus Nemuno slėnio ir terasų šlaituose, agrarinėse teritorijose, prisišliejusiose prie Nemuno upės;

10.3. labiausiai nuskurdintose agrarinėse teritorijose formuojami vietinio lygmens gamtinio karkaso elementai.

11. Saugant biologinę įvairovę ir tradicinį kraštovaizdį:

11.1. miškuose palaikoma natūraliam miškui būdinga medynų rūšinė sudėtis ir medynų vertikali struktūra;

11.2. sodinant mišką, formuojami natūraliam miškui artimos rūšinės sudėties mišrūs medynai, pirmenybę teikiant savaiminiam atžėlimui; želdinimui naudojami tik vietinės kilmės medžių rūšių sodinukai;

11.3. palaikomos atviros pievos ir pelkės, šalinant savaiminę sumedėjusią augmeniją, skatinant ekstensyvų jų naudojimą (ganyimą, šienavimą);

11.4. skatinama ūkininkauti ekologiškai – nenaudoti trąšų ir pesticidų;

11.5. naikinamos savaimė plintančios svetimžemės, invazinės rūšys, nurodytos Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašė, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433 „Dėl Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašo patvirtinimo ir dėl kai kurių aplinkos ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“;

11.6. plėtojant užstatymą, išlaikomos atviros kraštovaizdžio erdvės, skatinama žemdirbystė, apleistų žemės ūkio paskirties teritorijų naudojimas;

11.7. saugoma kraštovaizdžio įvairovė, formuojama tradicinė mozaikiška kraštovaizdžio struktūra agrarinėse ir miškingose-agrarinėse teritorijose;

11.8. siekiant geriau eksponuoti Nibrių atragi, rekomenduojama šalinti miško žėlinius atragio prieigose.

12. Rekomenduojama iš vietinės kilmės medžių ir krūmų sukurti aiškia Regioninio parko ribą Birštono atragyje.

13. Pažeistų gamtinių kompleksų ir kraštovaizdžio fragmentų atkūrimas:

13.1. nusausintose, agrariniu požiūriu menkai patraukliose teritorijose atkuriamas hidrologinis režimas, natūralūs vandens telkinių krantai, vandentėkmės;

13.2. rekultivuojamos išekspluototų karjerų teritorijos, išskyrus vietas, kuriose aptinkamos vertingos augalų ir gyvūnų rūšys;

13.3. tvarkoma vakarinė Škėvonių gūbrio dalis, ją pritaikant ekstensyviai rekreacijai;

13.4. likviduojami apleisti, ūkinei veiklai nenaudojami Nemajūnų, Matiešionių, Pociūnų, Siponių, Škėvonių, Žvyrynų kaimų gamybiniai kompleksai ar jų dalys;

13.5. Šilėnų sodininkų bendrijos nenaudojamų žemės sklypų masyvą siūloma užsodinti mišku.

14. Siūloma rengti Pociūnų aerodromo apsaugos zonos miškų, keliančių grėsmę skrydžių saugai, miškotvarkos projektus ir numatyti juose reikiamą medynų sudėtį bei aukštį.

V SKYRIUS KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

15. Regioninio parko kultūros paveldo apsauga vykdoma vadovaujantis šiomis nuostatomis:

15.1. išsaugoti vertingąsias savybes autentiškoje aplinkoje ar autentiško pavidalo, užtikrinti kultūrinių raiškų ir tradicijų perdavimą ateinančioms kartoms;

15.2. atkurti sunykusius vertybių elementus ar savybes, atgaivinti istorines tradicijas;

15.3. vykdyti taikomąsias mokslinių tyrimų ir tvarkybos programas, sukurti optimalias sąlygas pažinti vertybes moksliniais, visuomenės ir kultūrinio turizmo tikslais;

15.4. integruoti kultūros paveldą į visuomenės gyvenimą – naudoti ar pritaikyti viešajai paskirčiai, kultūriniam ir pažintiniam turizmui;

15.5. stiprinti kultūros ir gamtos paveldo apsaugos integralumą, pirmenybę teikiant kultūros paveldo objektų autentiškumo apsaugai ir palaikymui.

16. Kultūros paveldo objektų, jų teritorijų ir vietovių – kultūrinių draustinių bei jų apsaugos zonų apsaugą, tvarkybą ir naudojimą reglamentuoja kultūrinių draustinių nuostatai, apsaugos reglamentai ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai. Jie rengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos kultūros ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. IV-261/D1-322 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“, ir paveldo tvarkybos reglamentais, patvirtintais Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2006 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. IV-183 „Dėl paveldo tvarkybos reglamentų patvirtinimo“. Šiuose dokumentuose nustatyti paveldosaugos reikalavimai taikomi kultūros paveldo objektų ir vietovių – kultūrinių draustinių teritorijose bei jų apsaugos zonose, o jeigu jos nenustatytos, – taikomi Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“, nustatyti ūkinės veiklos apribojimai.

17. Regioninio parko kultūros paveldo vertybių saugojimo būdai:

17.1. išsaugoti vietoje (pagrindinis kultūros paveldo vertybių apsaugos būdas);

17.2. jeigu nėra galimybės išsaugoti vietoje, – perkelti į muziejus;

17.3. fiksuoti dokumentuose.

18. Kultūros paveldo vertybių tvarkymo būdai: tyrimas, remontavimas, avarių grėsmių šalinimas, konservavimas, restauravimas, atkūrimas, pritaikymas.

19. Tvarkymo būdai ar jų deriniai parenkami taip, kad būtų maksimaliai išsaugotas autentiškumas ir kultūros paveldo objektas būtų tinkamas naudoti. Tvarkymo būdai nustatomi objektų paveldotvarkos projektuose.

20. Prioritetinės kultūros paveldo vertybių apsaugos ir pritaikymo priemonės:

20.1. tvarkyti kultūros vertybes ir pritaikyti jas pažintiniam eksponavimui, pirmenybę teikiant reprezentaciniams kultūros paveldo objektams: Birštono miesto istorinei daliai, Birštono Vytauto parkui, piliakalniams, buvusių dvarų sodyboms, sakraliniams pastatams;

20.2. apsaugoti ir atkurti valakinio ir vienkieminio kaimo kraštovaizdį – išsaugoti kaimų etninės kultūros, gamtos, istorijos, mitologijos, archeologijos, architektūros vertybes, skatinti tradicijomis pagrįstą turizmo ir rekreacijos paslaugų, ūkinės ir bendruomeninės veiklos, verslų ir amatų plėtrą;

20.3. pritaikyti kaimus, išlaikiusius valakinio ir vienkieminio kaimo kraštovaizdžio elementus, pažinimui ir rekreacijai – sukurti vizualinės informacijos sistemą, gerinti privažiavimą prie jų, tvarkyti aplinką, integruoti į turistinių trasų sistemą.

VI SKYRIUS REKREACINĖS PLĖTROS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

21. Rekreacinės plėtros kryptys:

21.1. atnaujinti esamas poilsio įstaigas, pritaikyti poilsiui objektus, netekusius buvusios paskirties, tačiau tinkamus rekreacijai;

21.2. modernizuoti Birštono kurorto sanatorijas, naujas sanatorijas statant bendruosiuose planuose numatytose vietose.

22. Plėtojant pažintinį turizmą Regioniniame parke:

22.1. formuojama turistinių automobilių, dviračių, pėsčiųjų ir vandens turizmo trasų sistema su reikiama infrastruktūra;

22.2. turizmo trasoms pritaikomi esami bendrojo naudojimo automobilių keliai, miško ir lauko keliai;

22.3. pirmenybė teikiama ekologinio – pėsčiųjų ir dviračių – turizmo plėtrai ir propagavimui;

22.4. kuriama mišri turizmo trasų sistema, derinant įvairius keliavimo būdus;

22.5. plėtojamas organizuotas pažintinis turizmas;

22.6. turistinės trasos naudojamos įvairiais tikslais (ėjimas, bėgimas, slidinėjimas, jojimas);

22.7. plėtojamas kalnų slidinėjimas, įrengiant papildomą trasą su keltuvu Birštono kalnų slidinėjimo rekreacinėje zonoje;

22.8. Tvarkymo plane pažymėtose vietose įrengiami paslaugų centrai lankytojams, pirmenybę juose teikiant Regioninio parko vertybių reprezentavimui ir eksponavimui.

23. Regioniniame parke esančios ar per jį einančios automobilių turizmo trasos:

23.1. „Keturių sostinių kelias“;

23.2. „Nemuno kelias“;

23.3. „Jono Pauliaus II piligrimų kelias“;

23.4. „Sūduvos kelias“;

23.5. „Panemunių kelias“;

23.6. Birštono savivaldybės;

23.7. „Piligrimų kelias Lenkija–Lietuva“.

24. Plėtojant automobilių turizmą:

24.1. gerinama automobilių kelių danga, palaikoma gera jų būklė, užtikrinanti geras važiavimo sąlygas. Pirmiausia tvarkomas privažiavimas prie lankytinų objektų;

24.2. įrengiamos apžvalgos aikštelės, poilsiavietės, kempingai, maitinimo įstaigos;

24.3. pažymimos natūroje automobilių turizmo trasos, pastatomos nuorodos į kitas turistines trasas, įrengiama reikalinga vizualinės informacijos infrastruktūra;

24.4. tvarkoma kelių aplinka, pakelių želdynai;

24.5. Birštono mieste nutiesus naują tiltą per Nemuną, formuojamos žiedinės automobilių turizmo trasos.

25. Regioniniame parke esančios ar per jį einančios dviračių ir pėsčiųjų turizmo trasos:

25.1. tarptautinė dviračių trasa „Rytų Europos takas“;

25.2. nacionalinės dviračių trasos;

25.3. žiedinė dviračių ir pėsčiųjų trasa „Nemuno kilpos“;

- 25.4. Prienu šilo dviračių ir pėsčiųjų trasa.
- 26. Plėtojant dviračių ir pėsčiųjų turizmą:
 - 26.1. gerinamos esamų dviračių ir pėsčiųjų takų dangos, palaikoma gera jų būklė, įrengiama reikiama infrastruktūra;
 - 26.2. tiesiami nauji dviračių ir pėsčiųjų takai, įrengiama reikiama infrastruktūra;
 - 26.3. tvarkoma takų ir trasų aplinka;
 - 26.4. prioritetas teikiamas žiedinei turistinei trasei „Nemuno kilpos“;
 - 26.5. įrengiamos žiedinei dviračių ir pėsčiųjų trasai „Nemuno kilpos“ reikalingos perkėlos per Nemuno upę;
 - 26.6. prie dviračių ir pėsčiųjų trasų įrengiama reikiama infrastruktūra;
 - 26.7. formuojamos jungtys tarp skirtingų dviračių ir pėsčiųjų turizmo trasų.
- 27. Plėtojant vandens turizmą:
 - 27.1. įrengiamos Nemuno ir Verknės vandens turizmo trasos su infrastruktūra;
 - 27.2. propaguojamas bemotoris vandens turizmas;
 - 27.3. plėtojamas organizuotas vandens turizmas.
- 28. Rengiant techninius projektus, galima planavimo schemeje pasiūlytų turistinių trasų išdėstymo korektūra.
- 29. Tvarkant Pociūnų rekreacinę zoną:
 - 29.1. plėtojama sportinė ir rekreacinė aviacija;
 - 29.2. įrengiama viešoji turizmo ir poilsio infrastruktūra – stacionarūs ar laikini informacijos, higienos ir atliekų surinkimo statiniai bei įrenginiai;
 - 29.3. galima maitinimo ir trumpalaikio apgyvendinimo paskirties pastatų statyba, kempingo įrengimas;
 - 29.4. galima su aviacine veikla susijusios inžinerinės infrastruktūros plėtra;
 - 29.5. intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų) (MRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonoje teisės aktų nustatyta tvarka miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis.

VII SKYRIUS

GYVENAMŪJŲ VIETOVĖJŲ, UŽSTATYTŲ TERITORIJŲ BEI INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS IR TVARKYMO PRIEMONĖS

- 30. Pagrindinės nuostatos, kuriomis vadovaujamosi formuojant gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros politiką Regioniniame parke, yra šios:
 - 30.1. išsaugoti istoriškai susiklosčiusias urbanistines struktūras ir jų elementus, turinčius kultūros paveldo reikšmę;
 - 30.2. renovuoti gyvenamuosius namus ir tobulinti infrastruktūrą, siekiant patenkinti Regioninio parko gyventojų ir lankytojų reikmes;
 - 30.3. riboti užstatymą gamtiniu ar kultūriniu požiūriu vertingose Regioninio parko dalyse.
- 31. Regioninio parko gyvenamųjų vietovių vertė, poveikis aplinkai ir plėtros perspektyvos labai nevienodos, todėl Regioninio parko užstatymo plėtros kryptys yra skirtingos:

31.1. griežčiausias išsaugančiojo tvarkymo (GEk) reglamentas taikomas Birštono urbanistiniame draustinyje;

31.2. vidutinio griežtumo atnaujinamojo tvarkymo (GEr) reglamentas taikomas Kalvių, Naravų, Nemajūnų, Nibrių, Pelekonių, Siponių, Šaltinėnų kaimuose;

31.3. sugriežtinto vizualinio reguliavimo tvarkymo reglamentas (GAi) taikomas draustiniuose, ekologinės apsaugos, ūkinio ir rekreacinio funkcinio prioriteto zonose esančioms vienkieminėms bei atstatomoms buvusioms sodyboms, nepatenkančioms į gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonas;

31.4. Škėvonių kaime buvusio paukštyno teritorijoje taikomas (GAi) tvarkymo reglamentas, leidžiamas mažaukštis daugiabutis užstatymas, nekeičiant esamo sodybinio užstatymo aukščio;

31.5. ekstensyvaus kraštovaizdžio tvarkymo (GŪe) zonos išskirtos Birštono ir Prienų miestų dalyse, Punios kaime, Važatkiemio kaime.

32. Gyvenamųjų vietovių plėtra, esamo užstatymo sutankinimas galimas visose gyvenamosios paskirties kraštovaizdžio tvarkymo zonose.

33. Naujų sodybų kūrimas galimas:

33.1. gyvenamosios paskirties kraštovaizdžio tvarkymo zonose;

33.2. žemės ūkio funkcinio prioriteto zonose 10 hektarų ir didesnio ploto žemės ūkio paskirties žemės sklypuose, taip pat ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonose 15 hektarų ir didesnio ploto žemės ūkio paskirties žemės sklypuose, išskyrus Tvarkymo plane pažymėtas teritorijas, kuriose, siekiant išsaugoti Didžiųjų Nemuno kilpų ekosistemą, Nemuno slėnio gamtinės migracijos koridoriaus funkcionalumą, gamtiniu ir kultūriniu požiūriu vertingus žemutinių Nemuno slėnio terasų kompleksus, naujų statinių statyba negalima;

33.3. Tvarkymo plane pažymėtose vietose.

34. Birštono urbanistiniame draustinyje sunykusio istorinio užstatymo vietose buvusio užstatymo atkūrimas galimas tik istorinių ir (ar) urbanistinių, ir (ar) archeologinių išvadų pagrindu.

35. Veikiančių kapinių plėtra vykdoma pagal detalųjį ar specialųjį teritorijų planavimo dokumentą, numatantį plečiamoje teritorijoje kapinėms prižiūrėti reikalingą infrastruktūrą ir statinius.

36. Gerinamos esamų bendrojo naudojimo kelių dangos. Tvarkant kelius, pirmenybė teikiama Tvarkymo plane numatytų pažintinio turizmo maršrutų, taip pat privažiavimo prie rekreacinių teritorijų ir lankomų objektų įrengimui.

37. Galimas naujų jungčių pėsčiųjų susisiekimui per Nemuną įrengimas ir statyba.

38. Rekonstruojant esamas ir rengiant naujas žemos įtampos elektros perdavimo linijas, rekomenduojama jas tiesti požeminiais kabeliais.

39. Likviduojami apleisti ir neprižiūrėti gamybiniai-ūkiniai statiniai.
